

אירוח מתגיירים בליל הסדר

הקדמה

נושא הגיור שכיח בתקופתנו. קיימים בתוכנו אנשים רבים הנמצאים בתהליך של גיור, ואחד מהדברים המרכזיים בתהליך זה הוא הקשר עם משפחה מאמצת. קשר זה בא לידי מימוש בעיקר בשבתות ובהגיי ישראל. אירוח בימים אלו מראה לגר כיצד יש לשמור שבת וכיצד יש לחוג את הגיי ישראל כהלכה. שאלה זו נשאלת בייחוד לגבי ליל הסדר, אבל היא שייכת גם לגבי שאר החגים: כיצד מותר להזמין מתגייר להתארח בחגים, הרי על פי ההלכה אסור להזמין נוכרי בחג? זוהי גזרה של חז"ל שמא אדם יבשל בעבורו, ואסור לבשל בחג בשביל נוכרי, וכל גוי שלא השלים את תהליך הגיור הוא בגדר נוכרי. ננסה לברר סוגיה זו.

א. מלאכה עבור נוכרי ביום טוב

איסור זה מופיע בגמרא במסכת ביצה (כא, ב):

תניא: "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", ממשמע שנאמר 'לכל נפש' - שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע, כענין שנאמר "ומכה נפש בהמה ישלמנה", תלמוד לומר 'לכם' - לכם' - ולא לכלבים, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: אפילו נפש בהמה במשמע. אם כן, מה תלמוד לומר 'לכם' - לכם' ולא לנוכרים. ומה ראית לרבות את הכלבים ולהוציא את הנוכרים - מרבה אני את הכלבים שמזונותן עליך, ומוציא אני את הנוכרים - שאין מזונותן עליך.

רוב הראשונים פסקו כרבי יוסי הגלילי בענין האיסור לעשות ביום טוב מלאכה לצורך בעלי חיים, ואילו בעל המאור פסק כרבי עקיבא. בנושא הנוכרים (להבדיל בין האדם ובין הבהמה) לא קיימת מחלוקת, ולכולי עלמא קיים איסור לעשות מלאכה עבור נוכרים.

בפשטות, האיסור נוגע לכל המלאכות המותרות בגלל אוכל נפש, אף שהרמב"ם (הל' יו"ט א, יג) מזכיר בהקשר לאיסור זה רק אפייה ובישול. בעל ספר היראים (עמוד זמנים, ס' קיג) מזכיר במפורש איסור הוצאה מרשות לרשות עבור נוכרי, וכן גם הרשב"א בעבודת הקדש, הבית יוסף (או"ח ס' תקיב) בשם הרוקח, והמרדכי (ס' תרעה). המגיד משנה הבין אחרת בדעת הרמב"ם והוא מחלק בין מלאכת בישול ואפייה לשאר המלאכות¹. המשנ"ב (ביאור הלכה ס' תקיב ד"ה אין מבשלין) סובר שקיימת מחלוקת בין המחבר לרמ"א בנושא זה, שלדעת המחבר אין איסור בהוצאה לצורך נוכרי ואילו לדעת הרמ"א קיים איסור, וזה תלוי במחלוקת יותר כללית בגדר הוצאה שלא לצורך שהותרה ביום טוב, האם הכוונה להוצאה שאין בה צורך כלל או שיש בה צורך קצת.

מהי רמת האיסור לעשות מלאכה עבור נוכרי ביום טוב? האם זה איסור לאו של יום טוב או איסור עשה? בביאור הלכה (שם) דן בעניין זה. בתחילת דבריו נוטה לומר שזו מחלוקת רמב"ם ותוספות, אבל בסוף דבריו הוא מגיע למסקנה שלכולי עלמא זהו איסור עשה מדאורייתא.

ב. האיסור להזמין נוכרי ביום טוב

מקור האיסור הוא בגמרא במסכת ביצה (שם):

אמר רבי יהושע בן לוי: מזמנין את הנוכרי בשבת, ואין מזמנין את הנוכרי ביום טוב, גזרה שמא ירבה בשבילו.

וכך פסק הרמב"ם (הל' יום טוב א, יג):

אין אופין ומבשלין ביום טוב כדי להאכיל גוים או כלבים, שנאמר: "הוא לבדו יעשה לכם" - לכם' ולא לגוים' לכם' ולא לכלבים, לפיכך מזמנין את הגוי בשבת ואין מזמנין אותו ביום טוב, גזירה שמא ירבה בשבילו, אבל אם בא הגוי מאליו אוכל עמהן מה שהן אוכלין שכבר הכינהו.

לכאורה דברי רבי יהושע בן לוי סותרים את דברי רבה. שהרי בגמרא בביצה שם אנו לומדים על מחלוקת רב חסדא ורבה בשאלה אם אומרים 'הואילי' (פסחים מו, ב***):

אתמר: האופה מיום טוב לחול, רב חסדא אמר: לוקה, רבה אמר: אינו לוקה. רב חסדא אמר: לוקה, לא אמרינן: הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה - השתא נמי חזי ליה. רבה אמר: אינו לוקה, אמרינן: הואיל.

¹ עיי בבירור הלכה על מסכת ביצה עמי קסא שהקשו על שיטת המגיד משנה בהסבר הרמב"ם.

ממחלוקת זו נראה שלפי רבה לא אמור להיות כל איסור לבשל לנוכרי ביום טוב, שהרי תמיד ניתן לומר 'הואיל ויגיעו אורחים מישראלי'. על פי זה יוצא לכאורה שהאיסור של ר' יהושע בן לוי להזמין נוכרי ביום טוב שמא ירבה בשבילו אינו מוסכם על רבה.

מכוח קושיא זו פסק בעל המאור (פסחים פרק ג) כרב חסדא החולק על רבה. אבל הרמב"ם (הל' טו) פוסק כרבה ופוסק כר' יהושע בן לוי. כיצד ניתן לבאר את שיטתו? יתכן שהרמב"ם סובר כמו הרמב"ם (מלחמות שם) החולק על בעל המאור, וסובר שאף משום איסור דרבנן גזר רבי יהושע בן לוי, וזה לשונו: "דכל מילתא דשכיחא אף בדרבנן גזרינן". וכך סובר הר"ן כאן:

ואף על גב דאפילו בקדרה אחת לא מיתסר מדאורייתא, דהא קיימא לן כרבה דאית ליה 'הואיל' וכו', אפילו הכי, כיון שהוא עשוי להרבות בשבילו, חיישנן.

הרשב"א חולק וסובר שאילו היה מדובר על איסור דרבנן לא היו גוזרים, וזה לשונו:

הא באותה קדרה היה מותר אלא משום שמא ירבה בקדירה בפני עצמה אסור, ואף על גב דקיימא לן כרבה דאית ליה הואיל ואי מקלעי אורחים חזי ליה ומדברנן בלחוד הוא דאסור, אפילו הכי אסור גזירה שמא ירבה בשבילו דברים האסורים דליכא 'הואיל'.

עולה מכאן שיש מחלוקת ראשונים על סיבת גזירתו של רבי יהושע בן לוי, האם הגזירה היא שמא ירבה אפילו בקדרה אחת ויעבור על איסור תורה - בעל המאור, שמא ירבה ויעבור על אסור דרבנן - ר"ן, שמא ירבה בשבילו דברים לא כשרים, שאינם ראויים לאכילה ליהודי בשום מצב - רשב"א.

בשו"ת ציץ אליעזר (ה"ח סי' יז) דן בענין ביטול ביום טוב ליהודי מחלל שבת בפרהסיא, שדינו כמומר למספר נושאים הלכתיים, והוא מתיר את הדבר² בהסתמך על מספר סיבות:

א. ניתן לסמוך על דברי בעל המאור, שרבי יהושע בן לוי אמר את דבריו אליבא דרב חסדא, וכיון שאנו פוסקים כרבה, דברי רבי יהושע בן לוי נדחים מהלכה, אף שלמעשה הרמב"ם והשולחן ערוך פסקו גם כרבה וגם כרבי יהושע בן לוי. נימוק זה גם יפה לדיון שלנו לגבי הזמנת מתגיירים.

ב. דברי הרשב"א, שכל הגזירה היא שמא יבשל לגוי דברים אסורים, וזה לא שייך ביהודי מחלל שבת.

על פי נימוק זה ניתן לומר שגם מתגייר, כיון שברור שמטרת ביקורו בליל הסדר היא על מנת ללמוד כיצד עליו יהיה להתנהג אחרי הגיור, בעל הבית לא יבשל עבורו דבר איסור. ואף שהיה מקום לומר, שכיוון שאם יבשל לא יעבור על "לפני עיור לא תתן מכשול" עדיין הגזירה עומדת במקומה, לענין ניתן לסמוך על הרשב"א בענין זה.

ג. גוי שבא מאליו ללא הזמנה

בדברי הרמב"ם לעיל ראינו שמותר להאכיל גוי שבא מאליו. המגיד משנה מביא את המקור לדין זה ברמב"ם מהמשך הסוגיה במסכת ביצה:

מרימר ומר זוטרא כי הוה מקלע להו נוכרי ביום טוב אמרו ליה: אי ניחא לך במאי דטריחא לן - מוטב, ואי לא - טריחא יתירא אדעתא דידך לא טריחנן.

לדעת הרמב"ם אין צורך באמירה מפורשת "אי ניחא לך...", ואילו הרשב"א (בעבודת הקודש) והטור (סי' תקיב) חולקים וסוברים שהאמירה מעכבת. נראה שהמחבר בשולחן ערוך פסק כרמב"ם בענין זה, שהרי הוא לא מציין שיש צורך באמירה.

המשנה ברורה (ס"ק י) מביא מחלוקת אחרונים בשאלה האם דין זה קיים גם באדם חשוב שהגיע ללא הזמנה, או שמא במקרה כזה יש חשש שמא ירבה לכבודו. הוא מכריע כדעת הט"ז, שאם מדובר באדם חשוב שהגיע ללא הזמנה ומפציר בו שישעך עמו, יש מקום לחשוש שמא ירבה למענו, אבל אם לא מפציר בו - מותר.

במקרה שלנו ניתן למצוא פיתרון על ידי כך שההזמנה תבוא מצד האחראים על אולפן הגיור, ולא מצד בעל הבית עצמו; בייחוד אם מדובר בביקור ראשון של המתגיירים בבית בעל הבית, כשעדיין לא נוצרה היכרות. (אם מדובר בקשר שקיים כבר זמן מרובה, עיין בהמשך).

ד. הזמנת נוכרי אחרי שהכין את כל צרכי הסעודה

בעל המגן אברהם (ס"ק ב) כותב על דין זה:

אחר שתיקן כל צרכי סעודה, סמוך לסעודה, מותר להזמינו (תניא). ונראה לי דוקא שלא היה דעתו עליו קודם סעודה, כגון שהעכו"ם בא אליו סמוך לסעודה.

² מדברי המשנ"ב משמע לאסור, אף שבעל הציץ אליעזר שם מסתפק בענין, האם אסור לבשל עבור מומר או אפילו להזמינו.

לפי מה שמביא המגן אברהם בשם התניא רבתי, אחרי שהכין את כל צורכי הסעודה מותר להזמין את הנוכרי, אלא שהמגן אברהם מחמיר שהיתר זה יכול להיות קיים רק אם הנוכרי בא סמוך לסעודה. מי שמזמין את הנוכרי אחרי שהכין את הסעודה יכול לסמוך לכאורה על הדעה הראשונה המתירה להזמין, אף שבליל הסדר מציאות זו לא שכיחה, אלא אם כן מדובר במשפחה המזמינה אוכל מוכן, ואז ההזמנה מתבצעת מספר שבועות לפני פסח, ואחריה ניתן להזמין את המתגיירים. כיום, שברוב הבתים לא מבשלים ביום טוב עצמו, יתכן שניתן להחשיב זאת כ"תיקן כל צרכי הסעודה" וצ"ע.

ה. עבדו ושפחתו

כתב הרמ"א (תקיב, א):

ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו באותה קדירה שמבשל בה לעצמו, אבל לשאר כותים, בכל ענין אסור. מקור דברי הרמ"א הוא המרדכי (סי' תרעט):

ופסק ראבי"ה דהוא הדין שפחות שלנו כיון דאפשר לפייסינהו במידי אחרינא שרי דקיימא לן כרבה דאית ליה הואיל, ועוד דמזונותיו עלינו, ונראה לי דוקא באותו תנור ובאותה קדירה.

מדברי הרמ"א משמע שבאותה קדירה מותר אפילו ללא הטעם שאפשר לפייסם בדבר אחר. בדרכי משה כתב הרמ"א שלפי הטעם שאפשר לפייסינהו מותר אפילו בקדירה אחרת. ובאמת המרדכי, שהוסיף טעם נוסף על סברת הראבי"ה: "ועוד דמזונותיו עלינו" - בא לחלוק ולומר שדווקא באותה קדירה מותר ולא בקדירה אחרת.³

לגבי אפייה פוסק המשנה ברורה (סי' ק"יב) שכל פת נחשבת ליחידה בפני עצמה, ולכן מותר לאפות עבור עבדו ושפחתו רק כשיכול גם לפייסם בדברים אחרים. מתגיירים שיש להם קשר רצוף עם משפחה זו עוד לפני ליל הסדר - היה מקום להגדירם כבני הבית - כ"עבדו או שפחתו". אבל נראה שאין זה דומה, שהרי כאן לא ניתן לפייסם בדברים אחרים, כיון שבאים רק לסעודת החג ואינם גרים בבית זה, וברור שהגדרת "מזונותיו עלינו" לא קיימת כשהם רק מתארחים. אם מדובר באימוץ הכולל לינה רצופה למספר ימים מעבר לליל הסדר, יתכן וניתן להגדירם כ"מזונותיו עלינו".

ו. אדם הנמצא בתהליך גיור דינו כנוכרי?

יש לדון בשאלה האם גוי הנמצא בתהליך של גיור דינו כנוכרי לכל דבר. ואם לא, באילו נושאים נוכל להוציאו מכלל נוכרי.

האחרונים דנו בשאלה האם ניתן ללמד גוי תורה למטרה של גיור. בשו"ת רבי עקיבא איגר (מהד"ק סי' מא) דן בנושא זה, והוא מגיע למסקנה שאין בכוחו להתיר. בתשובה שם הוא מביא את המהרש"א במסכת שבת (לא, א) על הגר שגייר הלל הזקן, והמהרש"א שם מסביר שלא גיירו עד שלא לימדו תורה, ומכאן שמותר ללמד תורה גוי הרוצה להתגייר. הגרע"א דוחה את דברי המהרש"א על פי דברי התוס' ביבמות (כד, ב ד"ה לא), האומרים שהלל גיירו ואחר כך לימדו כיוון שהיה בטוח שיצליח ללמדו תורה אחר הגיור.⁴ לעומתו האדמו"ר ממונקאטש בשו"ת מנחת אלעזר (ה"ד סי' סג-סד) כותב שלא ניתן לקבל גוי לגיור עד שילמד מקודם לקרוא בסידור, וזה הפירוש של "מודיעים אותו" המופיע לפני הגיור.⁵

בתוספות ישנים למסכת יבמות (דף מה ד"ה זה) מופיע שעבד שנקנה ועדיין לא הספיקו למולו, אולם בדעתו להתגייר - רשאי לשבות בשבת, אף על פי שלגוי ממש אסור לשבות בשבת.

בספר מחזה אברהם (או"ח סי' נד) כתב שאסור לחלל שבת עבור גר שמל ולא טבל, אלא שעל ידי נוכרי מותר, כיון שזוהי רק שבות של אמירה לנוכרי, וכאן יש לסמוך על הטעם של "חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה". היה מקום לדמות מקרה זה לכל הנמצא בתהליך גיור. אמנם יש מקום לחלק בין גר הלומד לגיור לבין גר שמל ולא טבל. במקרה השני יש פוסקים רבים המתייחסים אליו בצורה שונה מגוי, לדוגמה לגבי היכולת שלו לשבות בשבת.⁶ הגאון רבי מאיר אריק בספרו אמרי יושר (ה"ב סי' קל) חולק

³ ועי' מג"א (סי' ג).

⁴ כדאי לעיין בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ג סי' צ בהסבר מחלוקת המהרש"א ורעק"א, בייחוד ההסבר בדברי רעק"א.

⁵ וכן פסק בשו"ת פרי השדה (לרבי אליעזר דייטש, ח"ד סי' צו) ובספר אדרת אליהו (לרבי אליהו גוטמכר, סי' פז).

⁶ עיין בשו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תתק"ז; שו"ת בנין ציון ח"א סי' צא.

וסובר שאף שכל זמן שלא טבל נחשב כנוכרי, אבל אם נסתכן מחמת המילה אנו מצויים לרפאותו בשבת כדי שיתרפא ויטבול ויהיה גר גמור, שבכל הדבר הנצרך לעניין הגרות אין דינו כנוכרי, והראיה היא מההיתר ללמדו תורה. לכאורה ניתן ליישם את דבריו גם לגבי גוי שעדיין לא מל אבל נמצא בתהליך של גיור.

באזהרות הר"י הברצלוני (עשה - אהבת הגר) כלל במצוות אהבת הגר אף את המצוה של קבלת גרים להכניסם תחת כנפי השכינה. עולה מדבריו שגוי הנמצא בתהליך של גיור - אף שעדיין לא גוייר בפועל - דינו לעניין זה כגר, שיש מצוה לאהבו.⁷

ז. משפחות מעורבות

רבים מן המתגיירים הם חלק ממשפחה שבה יש גם יהודים, וההזמנה כוללת גם את היהודים. במקרה זה בוודאי יש לומר שלא ניתן להזמין את היהודי ולהתעלם מן הנוכרי. סברה זו שייכת לגדר של 'דרכי שלום', המופיעה במשנה במסכת גיטין (ה, ה): "אין ממחין ביד עניי גויים בלקט, שכחה ופאה - מפני דרכי שלום"⁸.

ח. זרע ישראל

רבים מן המתגיירים הם בנים או נכדים לאב יהודי או סב יהודי, ובמקרים אלו כתבו אחרונים שיש לסייע להם לחזור לדת אבותיהם. כך כתב בשו"ת רבי עזריאל הילדסהיימר⁹:

ועוד יש לעורר שטבילה כזו אשר אביו ישראל יותר מחוייבין להכין לו דרך הבחירה מאשר יעשה להנולד מנוכרי כי הגם שמדינת הולד כמותה לענין יחוס, עכ"ז מצינו כי זרע הקודש יקרא, שהרי כשעזרא הוכיח לישראל אשר נשאו נשים נוכריות אחר אומרו כי נשאו מבנותיהם להם ולבניהם אמר: "והתערבו זרע הקודש בעמי הארצות" (עזרא ט, ב) וגלל זה אם יש באפשרות להוציא זרע נשחתה מהטומאה ולהוציא ממסגר אסיר ולהחזירה אל הקודש - מה טוב ומה נעים חלקינו (ומה שהוציאו שם הנשים בימי עזרא ולא גיירו אותן, הוא מפני שהיו מן ז' האומות כמפורש בעזרא, עיי"ש, או שלא אבו מלהניח עבודת כו"מ). וכן מצינו באברהם ע"ה שנשא שפחת שרה אשר לפי הדין הולד כמותה והוא עבד, ועל כל זאת אמר יתברך "כי זרעך הוא" (ואם היה יכול לשחררו מבלי רשות שרה יש מקום עיון).

ובנידון דידן לא בלבד שזכין להבן אשר בחירתו פתוח על ידי זה להתקדש, גם לאב זכין מאוד, כי כאשר החוטא ישים אל לבו לשוב (כאשר הוקרה למרבה, בפרט אם אשתו הנוכרית מתה) איך יקובל תשובתו אם הוליד בנים לע"ז הלא הוא מעוות לא יכול לתקון...? אך אם עשינו בזה רצונו הטוב למול זכריו אז בנקל ישוב הוא עם בניו ואנחנו פותחין יד לתשובה, ואף במי שלא ישוב חס ושלום, על כל פנים בזה לבו נכון עמו שרוצה להחזיק בניו בדת יהודית במולו אותם ובלא ספק כאשר יגדלון יורם שיטבילו על דעת בית דין דהא ניחא ליה לבן במאי דעביד האב ויבחר בחיים, ובנים כאלו יש אפשרות לפעמים שגדולי ישראל יוצמחו מהם הלא השושנה מבין החוחים תצמיח.

ובשו"ת פסקי עוזיאל בשאלות הזמן¹⁰ כתב וז"ל:

יש צד חומרא שלא תנעול דלת בפני שבים בשערי תשובה ולהשאירם מתוך אונס באיסור נשג"ז (=נדה, שפחה, גויה וזונה) ולהרחיק את בניהם שאעפ"י שאינם קרויים בנים אבל זרע ישראל הם מצד האב ועלינו לקרבם אל היהדות ולא להרחיקם מתורת ישראל ומקרב היהדות לעולם. ומסופק אני מאד אם יש בזה גדר לרבים שעל ידי כן ימנעו מנשואי תערובת ואולי אדרבא בהיותם נואשים מלעשות בהיתר יעשו באסור ויגררו הם ובניהם לצאת מתורת ישראל וכנסת ישראל...

דבריו הם גם על נישואי תערובת שיש לקרבם אל היהדות ולמונעם מאיסור.

ולכן במקרים אלו של זרע ישראל בהגדרתם, נראה שאין דינם כנוכרים רגילים, בייחוד אם רוצים להתגייר, וכשמדובר על נישואי תערובת או אפילו גויים שהם אזרחי מדינת ישראל שאם לא יתגיירו קיים חשש גדול שיתערבו בין יהודים והדבר יביא לידי התבוללות, נראה שיש להקל.

לצורך ישראל

הרב שלמה זלמן אויערבך זצ"ל דן בשו"ת מנחת שלמה (ה"א סי' מב) לגבי שימוש של נוכרים בשמן של שביעית. הוא מתיר את הדבר בידי התבוללות, נראה שיש להקל.

⁷ עיין במאמרו של הרב אפרים צמל, תחומין ב עמ' 232, שעל פי יסוד זה מסביר את ההיתר ללמדו תורה.

⁸ וכן פסק הרמב"ם בהלכות עכו"ם ה, י.

⁹ ח"א יו"ד סי' רכא.

¹⁰ סי' סא.

אולם החילוק הוא פשוט. דביום טוב מתחשבין רק עם הצורך אשר בעבורו מותר לעשות מלאכה; מה שאין כן בשביעית, כיון שהוא דרך הדלקה - כמו שמותר להדליק שמן לראות איך לאכול - הוא הדין נמי דשרי עבור כל צורך שהוא, אפילו עבור הנאות כאלה שאינם חשובים שתחול בגללם קדושת שביעית. ומותר נמי להדליק שמן של שביעית לתקן מאכל עבור נוכרי, ואף על גב דכתיב 'לכם' ולא לנוכריים, ובכאחי גוונא ביום טוב אסור אפילו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים עבור נוכרי כמבואר בתוספות כתובות דף ז' ע"א, מכל מקום כיון שהישראל רוצה בכך - הרי זה חשיב כמדליק לצורך ישראל.

עולה מדבריו שהאיסור ביום טוב הוא כשהמטרה היא להיטיב עם הגוי. הזמנת מתגייר היא לצורך ישראל, כיון שמוטלת עלינו חובה לסייע לכל המעוניין להתגייר מתוך המצוה לגייר¹¹, ולכן הדבר נהיה לצורך ישראל. ועוד ניתן להוסיף, שמטרת האירוח היא יותר לימודית מאשר אירוח לשם אכילה, ולכן אין מקום לגזור שמא ירבה בשבילו¹².

בשו"ת מהריט"ץ (ה"א סי' קלט) דן בשאלה האם לבן חו"ל מותר לבשל ביום טוב שני עבור בן ארץ ישראל, האם יש חשש שמא ירבה בשבילו כפי שקיים לגבי נוכריים, או שמא כיוון שלגבי נוכרי אין מצוה ולגבי ישראל יש מצוה לארחו לא יהיה קיים איסור. ניתן לדייק מדבריו שבמקום שתהיה מצוה לארח את הגוי כמו במקרה של מתגייר הדבר יהיה מותר.

סיכום

1. אסור ביום טוב לעשות מלאכה עבור נוכריים. נחלקו האם האיסור הוא רק במלאכות הקשורות לאכילה או בכל המלאכות וכן נחלקו האם האיסור הוא לאו או עשה.
2. אסור להזמין נוכרי לסעודות יום טוב גזירה שמא יבשל עבורו. נחלקו הראשונים האם הגזירה היא שמא יעבור על איסור תורה, על איסור דרבנן, או שמא יבשל עבורו מאכלים אסורים; דבר שלא שייך במומרים, וכן נראה שגם במתגיירים.
3. גוי שבא ללא הזמנה - יש מתירים לארחו. נחלקו האם צריך לומר לו שמוכן לארחו אם מסתפק במה שהכין עבורו. לענייננו ניתן להקל אם ההזמנה תבוא מצד אולפן הגיור ולא מצד בעל הבית.
4. מי שכבר הכין את כל צורכי הסעודה יכול להזמין את הנוכרי. אם מלכתחילה הייתה דעתו להזמין, נחלקו בענין זה. נראה לע"ד שניתן להקל אם הכין הכול מראש או מזמין מנות מוכנות.
5. הקלו בעבדו ושפחתו שאין דינם כנוכריים. מתגיירים אין דינם כעבד או שפחה אלא אם כן הם מתגוררים בקביעות אצל המשפחה ואז ניתן להחשיבם כבני הבית.
6. מתגייר - אין דינו כנוכרי לכל דבר.
7. במשפחות מעורבות - כיון שמזמינים את היהודי - חייבים גם להזמין את בן משפחתו הנוכרי מפני דרכי שלום.
8. זרע ישראל אינו כנוכרי לכל דבר, וקיימת מצוה לגיירו וכן בנישואי תערובת.
9. אירוח המתגייר נחשב לצורך ישראל בגלל המצוה שבדבר, ולכן אינו כלול באיסור של "לכם ולא לנוכריים".
10. מכל הנ"ל נראה שמותר לארח מתגיירים בליל הסדר, ורק צריך להקפיד להכין את כל המזון הנדרש מערב החג (כאילו היתה זו שבת לכל דבר וענין), ולא לבצע בחג עצמו שום פעולה שיש בה משום בישול.

¹¹ עיין בעניין זה בתחומין יח (עמ' 210) במאמרו של גד אלדד בנושא תוקף החיוב לקבל גרים.

¹² **הערת העורך (ע. א.):** לענ"ד נראה שיש לפקפק בקביעה זו. ולהמחשת הענין אזכיר עובדא דהוא בדידי, לאחר שהתייעצתי עם מו"ר הגר"א שפירא שליט"א בענין הזמנת מתגיירים ליו"ט. מו"ר שליט"א התיר את ההזמנה, אולם המליץ להימנע מכך בגלל תקלות שעלולות להיגרם. מאחר שהסתמכתי על היתרו ולא חששתי לעצתי, הזמנתי את המתגיירים לשני ימי ראש השנה, וכדי שלא לבשל ביו"ט לצורך נוכריים, נעשה כל הבישול בערב החג. ביום השני התברר שבגלל העומס שהיה במקרה, התקלקל חלק גדול ממה שהוכן, ואז נוצרה בעיה חמורה, שאסור היה להכין שום דבר בחג עצמו - לא למשפחה ולא לאורחים. ברמה הטכנית פתרנו את הבעיה בעזרת שימורים, מזון מוקפא וירקות חיים, אולם הדבר ממחיש עד כמה הבעיה יכולה להיות קשה ומצויה.